

Profesor Keller: Česko není zaprodané, je to ještě horší. Nedostali jsme nic

- CZ24 News | 26. října 2023

ČESKO: „O České republice se nedá říct, že by svůj vlastní zájem zaprodala. Když něco zaprodáte, tak za to něco máte. To není náš případ.“ Sociolog, bývalý europoslanec, profesor Jan Keller analyzoval situaci po volbách na Slovensku a srovnával s Českou republikou. „Slovenské střední vrstvy jsou podobné jako ty české odolnější vůči zdražování než nějací Němci nebo Francouzi,“ uvedl.

Předčasné slovenské volby vyhrál Robert Fico a jeho Směr, což překvapilo liberální demokracii v České republice. Místní obyvatelé zřejmě předpokládají zvýšení životní úrovně, zároveň víme, že mají euro, jsou součástí NATO a Evropské unie. Co s tím?

NATO a Evropská unie jsou organizace, do kterých se v prostoru důležitém z hlediska geopolitického vstoupit musí, vystoupit z nich však fakticky nelze. Střední Evropa neprošla změnou režimu proto, aby zůstala natrvalo bez amerických vojenských základů a neposloužila jako zajímavé teritorium pro velké banky a nadnárodní korporace. S tím se víceméně počítalo. Předpokládalo se však, že odměnou za to bude trvalé zvyšování prosperity a vzestupný trend životní úrovně tak, jak ho zažívala západní Evropa dobrých třicet let po druhé světové válce. Naše smůla je v tom, že jsme vstoupili do svobodného světa zrovna v době, kdy finanční a vojenské zájmy elit sice přetrvávají, jejich zájem na růst životní úrovně populace se však vytratil. Jak a proč k tomu došlo, popsal už před deseti lety německý badatel Wolfgang Streeck v knize nazvané Kupování času. Tipuji, že do češtiny a do slovenštiny nebude nikdy přeložena.

Čistě sociologicky, pokud uvažujeme v rovině, že nás nezajímá vrstva těch nejbohatších, protože jí prostě nikdo nebude rozumět, jaký předpokládáte vývoj na Slovensku?

Vrstva nejbohatších nás nemusí zajímat proto, že na Slovensku ani v Česku prostě nevznikla. Máme pár miliardářů, ti ale nehrají z hlediska sociální struktury žádnou roli. Stovky miliard zisků odtékají ročně z Česka i Slovenska do ciziny, kde posilují pozice německých, rakouských, nizozemských či francouzských horních vrstev. Naše střední vrstvy paběrkují z toho, co zbude, a ještě se skládají na sociální zabezpečení nižších příjmových vrstev, protože nikdo nedonutí cizí banky a firmy, aby přispěly taky. Kvůli tomu k nám přece nešly.

Jak vidíme právě ve srovnání se Slovenskem, je přitom úplně jedno, jestli hospodářsky exploatovaná země používá euro, anebo svou vlastní měnu. Přejít na euro pro Slováky znamená hlavně to, že nosí po kapsách více drobných než my.

Slovenské střední vrstvy, jak si se situací poradí? U nás už se o ničem takovém vlastně ani nedá hovořit, nebo ano?

Téma středních vrstev je docela zajímavé. Zhruba před dvěma měsíci vyšel u nás na jistém serveru článek s neuvěřitelným názvem Patříte do střední třídy? Potom vás drahota neohrozí. Jeho autor se odvolával na vcelku standardní vymezení, podle něhož patří do středních vrstev domácnosti s čistým měsíčním příjmem v rozmezí 75 % až 200 % příjmového mediánu. S překvapením zjistil, že v Německu spadá do tohoto pásma pouze 63 % domácností, zatímco u nás plných 69 %. Z toho vyvodil, že v Česku je vyšší podíl populace než v Německu odolný vůči zdražování. Na Slovensku by došel k podobně překvapivým výsledkům. Kupodivu autora nenapadlo položit si otázku, jak je možné, že máme střední vrstvy masivnější (a podíl dolních příjmových vrstev nižší) než v Německu, i když naše

mzdy jsou v poměru k jejich jen zhruba třetinové. Vtip je v tom, že zmíněné kritérium vypovídá o míře rozptylu příjmů domácností, nikoliv o stupni jejich blahobytu. A už vůbec ne o jejich odolnosti vůči zdražování. Takhle vznikají dezinformace. U provládního serveru to však nevadí.

Jak hodnotíte stav na Slovensku po této stránce? Koneckonců odchod mladých lidí ze Slovenska je největší v rámci OECD.

Pokud bychom zůstali u předchozího tématu, dospěli bychom k závěru, že slovenské střední vrstvy jsou podobně jako ty české odolnější vůči zdražování než nějací Němci nebo Francouzi (i ve Francii je podíl příjmově chudých domácností podle této metodiky vyšší než u nás). Mladí na Slovensku si to podle všeho neuvědomují. Neuvědomují si ani to, jakou výhru pro ně znamenalo přijetí eura. Proto odcházejí. Pokusím se nabídnout jiné vysvětlení. Je to ovšem jenom hypotéza, kterou by bylo třeba ověřit na datech. Od nás z Ostravska odcházejí mladí lidé v obrovském počtu. Většinou jdou do Prahy anebo do Brna. Na Slovensku nemá Bratislava takovou kapacitu volných míst pro mladé z méně perspektivních krajů, proto odcházejí do Česka a dále do ciziny. Například na brněnské medicíně či na veterinární fakultě studuje v každém ročníku až polovina studentů ze Slovenska. Dosahují stejných i lepších studijních výsledků než naši studenti a mnozí z nich u nás po ukončení studia zůstávají. Pro Slovensko je to nepříjemné, pro nás je to jednoznačný přínos.

Sociální prostředí v Česku a na Slovensku bylo historicky podobné. Nostalgicky si budeme 28. října připomínat vznik Československa jako státu. Není to tak dávno, co ještě lidé opravdu uvažovali o možnosti spojení republik. Úplně bez šance?

Nemyslím si, že opětovné spojení obou republik je dobrým nápadem. Žádný z našich problémů by se tím nevyřešil, pouze by přibýly problémy nové. Naše odolnost vůči tlakům, o kterých jsem mluvil úvodem, by nijak nevzrostla. Jenom by přibýly rozmišky ohledně kompetencí, které by odváděly pozornost od toho, co nám oběma hrozí stejnou měrou. Pokud bych vzal vážně rétoriku Evropské unie, musel bych se domnívat, že jsme na rozdělení hodně vydělali. Přelstili jsme Němce. Zatímco Němci přišli sjednocením o jeden hlas v Evropské radě, my máme díky rozdělení hlasy dva, takže při známé rovnosti všech členů EU teď budeme moci takovému Německu diktovat. Divím se, že žádný z našich politicky korektních komentátorů s takovou úvahou ještě nepřišel.

I když nemusely být slovenské volby přelomové, v kontextu s výsledky polských voleb vytvořily docela zajímavou geopolitickou situaci. Dalo by se velmi směle počítat s něčím, co by alespoň vzdáleně připomínalo V4?

Z celé slavné Visegrádské čtyřky, tedy regionálního uskupení států, které nejsou připraveny zcela ignorovat své vlastní zájmy, už zbylo jenom Maďarsko. Slovensko se bude chtít touto cestou vydat, je otázka, zda mu to projde. Polsko bude chtít prosazovat svůj zájem samostatně, cítí se na to dost silné. O České republice se nedá říct, že by svůj vlastní zájem zaprodala. Když něco zaprodáte, tak za to něco máte. To není náš případ.

Samozřejmě, někteří už výhru Fica označili vlastně za jeho odcházení. Že už nechce být ani premiérem. Jen si vybere sám už čas, kdy odejde a chce odejít jako vítěz. Váš názor?

S Robertem Ficem se znám dlouho. Měl jsem tu čest, že mne pozval na konferenci v době, kdy zakládal Směr. Přizval mne také do Bratislavy na diskusi, které jsem se zúčastnil spolu s ním a Gerhardem Schröderem. Slovenští přátelé mi po diskusi prozradili, že Schröder byl z mého vystoupení poněkud rozladěn. Mluvil jsem o tom, že Česko by nemělo udělat stejnou chybu s otevřeností vůči masové migraci, jakou udělalo Německo. Robert Fico mne nechal promluvit v Bratislavě ke shromáždění parlamentních delegací zemí Evropské unie, kde jsem hovořil na podobné téma. Tam to rozladilo pro změnu francouzské liberální poslance, kteří reagovali dost nevychovaně.

Byl jsem ve Štrasburku u toho, když europoslanci socialistické frakce zběsile útočili na Fica opět v souvislosti s jeho rezervovaností vůči masové migraci. Znáám bývalého a budoucího slovenského premiéra natolik, že bych si na rozdíl od zmíněných českých komentátorů netroufal říkat za něho, co chce a co nechce udělat.

Začíná to být u nás opravdu zajímavé po demonstraci, kterou uspořádal Jindřich Rajchl na Václaváku?

Podle mých odhadů mohlo být na té demonstraci nějakých 80 000 lidí, za což jim patří dík, ale při hroší kůži současné vládní koalice, která je odhodlána to dotáhnout až do hořkého konce, to nehraje roli.

Mimoparlamentní opozice tvrdě hraje na to, že budou další demonstrace a sází na vůli českého národa. Samozřejmě že od národa, který si volí prezidentem Petra Pavla, je těžké něco očekávat. Do jaké míry je nutné se nevzdat alespoň politicky?

Je to na zamyšlení hlavně pro Andreje Babiše a jeho tým. Médiím se podařilo vzbudit vůči němu tak masovou averzi, že nejen on, ale i jeho kandidáti prohrávají volby. V důsledku toho, že stáli proti Babišovi či jeho kandidátům, byl v senátních volbách opět zvolen Miloš Vystrčil, senátorem Tomáš Czernin, prezidentem Petr Pavel. Osobně se domnívám, že to, že proti nim stáli kandidáti spojovaní s Babišem, jim všem pomohlo mnohem více než jejich vlastní schopnosti. Naše politická a mediální kultura je prostě taková, že když vás chtějí odrovnat, vůbec vám nepomůže, když máte třeba pravdu. Tři roky Babiše očerňovali, že jeho firma otrávil ryby v řece Bečvě. Soud nyní potvrdil, že to Babišova firma neudělala. Myslíte si, že se v Česku někdo z těch, kdo ho roky vláčeli bahnem Bečvy, Babišovi omluví? Pokud na tohle nenajde ANO nějaký protilek, budou se u nás do nejvyšších pozic dostávat lidé, jejichž jedinou zásluhou je, že jsou ochotni za všech okolností Babiše špinit. Jak chcete s touto výbavou kultivovat demokracii?

[ZDROJ](#)